

Camilla Dreef
ecoloog

Broedvogels op Marker Wadden 2025

DEFINITIEF februari 2026

Alle foto's in dit rapport, inclusief op de kaft, zijn gemaakt door Camilla Dreef gedurende het broedseizoen 2025, tenzij anders vermeld.

Dit rapport is opgesteld in opdracht van Natuurmonumenten.

C. Dreef, M. Hotting & J. van der Winden 2025. Broedvogels op Marker Wadden 2025. Rapport 2025-01, Camilla Dreef, Amsterdam.

LOWLAND ECOLOGY NETWORK

Bij het Lowland Ecology Network zijn freelancers aangesloten die zich richten op ecologisch onderzoek, advies en communicatie. De nadruk ligt op natuurbescherming van wetlands in binnen- en buitenland. Elke deelnemer heeft een specifieke expertise en kan snel allianties sluiten en daarmee complexe vraagstukken oplossen. Buiten ons netwerk hebben we goede contacten voor overige specialismen, zoals fotografie/film, design en natuurwetgeving.

Broedvogels op Marker Wadden 2025

Camilla Dreef, Maarten Hotting & Jan van der Winden

Het aantal scholeksterparen op Marker Wadden neemt toe.

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	1
1. Inleiding	3
2. Onderzoeksgebied en werkwijze	5
2.1. Onderzoeksgebied	5
2.2. Werkwijze	9
3. Resultaten 2025 en vergelijking 2019	13
3.1. Broedvogelsoorten en aantallen in 2025	13
3.2. Vergelijking met eerdere karteringen	16
3.3. Soortbesprekingen	16
4. Ontwikkeling broedvogels op Marker Wadden	23
5. Literatuur	25
6. Dankwoord	27
Bijlage 1: BMP-plots op Marker Wadden	28
Bijlage 2: totalen 2025	29
Bijlage 3: trends Marker Wadden	31
Bijlage 4: verspreiding kolonievogels	33
Bijlage 5: verspreiding bezoekerseiland (avimap)	36
Bijlage 6: verspreiding natuureilanden (avimap)	37

Na acht jaar is er nog steeds vol op pionierbiotoop in de vorm van kale bodems aanwezig voor sterns, plevieren en kluten. Dit komt deels door latere aanleg van eilanden, maar ook abiotische omstandigheden (wind- en waterdynamiek), en keuzes in beheer. Zo worden er op het bezoekerseiland delen kaalgemaakt en bedekt met schelpen en zout.

1. Inleiding

Met de creatie van Marker Wadden in het Markermeer in 2017 is een zeer waardevol vogelgebied ontstaan. Er broeden en pleisteren vogels in aantallen die van nationaal en internationaal belang zijn (van der Winden *et al.* 2023). Vanaf het begin volgt Natuurmonumenten de vogelontwikkeling (broedvogels en pleisteraars) met behulp van vrijwilligers. Sinds het broedseizoen van 2020 coördineert en rapporteert Lowland Ecology Network de tellingen. Deze rapportages zijn beschikbaar op: lowland-ecology.network.

Tussen 2017-2019 konden de meeste broedvogelsoorten nog integraal worden geteld op de archipel, maar sinds 2020 is er gekozen voor een integrale telling van een selectie vogelsoorten, waaronder alle kolonievogels en landelijk schaarsere soorten. Aanvullend wordt in een steekproefgebied, namelijk het bezoekerseiland, alle aanwezige broedvogels gekarteerd (zie voor meer detail Dreef & van der Winden 2024). In 2025 is in opdracht van Natuurmonumenten de gehele Marker Waddenarchipel gekarteerd op alle aanwezige broedvogelsoorten. Dit gebeurde voor het laatst in 2019 (Dreef & van der Winden 2019). Een zesjaarlijkse integrale vogelinventarisatie is gewenst in het kader van de Subsidieregeling Natuur en Landschap (SNL), om de kwaliteit te monitoren.

In onderhavige rapportage rapporteren we de broedvogelsoorten en het aantal territoria op Marker Wadden in 2025 en vergelijken we dit met een eerdere complete kartering, namelijk de telling in 2019. Voor de periode juli 2024 tot en met juni 2025 maken we een apart rapport over de pleisteraars op Marker Wadden. In voorgaande jaren werden deze rapporten gecombineerd in de rapportages “broedvogels en pleisteraars op Marker Wadden”.

De kokmeeuw is met ruim 13.000 broedparen de talrijkste broedvogel op Marker Wadden in 2025.

2. Onderzoeksgebied en werkwijze

2.1. Onderzoeksgebied

Marker Wadden is een eilandengroep in het noordoosten van het Markermeer en bestaat uit verschillende compartimenten gemaakt van materiaal uit het Markermeer (Fig. 2.1). De compartimenten zijn omringd door zanddijken die grotendeels opgevuld zijn met slib. In totaal gaat het om ruim 1.000 ha boven en onder water binnen de archipel, dus exclusief putten en geulen waar slib is gewonnen. Grofweg zijn de eilanden in drie fases van aanleg op te delen (Fig. 2.1):

- Bezoekerseiland (voorheen hoofdeiland genoemd): start aanleg in 2016 opgeleverd in 2018. Dit eiland is toegankelijk voor publiek.
- Natuureilanden (C1 en D1 t/m D5): start aanleg in 2017 opgeleverd in 2019. Dit is een rustgebied voor vogels en is gescheiden van het bezoekerseiland door een geul.
- Natuureilanden (E1 t/m E3): start aanleg in 2021 opgeleverd in 2022. Dit is een rustgebied voor vogels.

Het bezoekerseiland is toegankelijk voor publiek. In de haven kunnen boten aanmeren en op het eiland kan je wandelen, behalve rondom de dijk van B6 en delen van de stranden die in het broedseizoen worden afgesloten in verband met broedvogels. Tevens functioneert B6 op deze manier als rustgebied voor watervogels. De natuureilanden zijn niet vrij toegankelijk, wel komen er mensen voor onderzoek en beheer. Daarnaast zijn er frequent illegale recreanten.

Marker Wadden bestaat uit twee SNL-beheertypen, namelijk rivier en moeraslandschap (N01.03) en open duin (N08.02). Verschillen in timing van aanleg, maar ook in de vorm, schaal en bodemtypen zorgen voor variatie in het aanbod aan biotooptypen. Door water- en winddynamiek, beheer, herstelwerk en successie van vegetatie verandert dit aanbod binnen en tussen jaren. De gebiedsontwikkeling is voor de eerste jaren gedetailleerd beschreven in het KIMA-synthese rapport (De Rijk en Löffler 2022). Hieronder een globaal overzicht van de gebiedsontwikkeling sinds de aanleg.

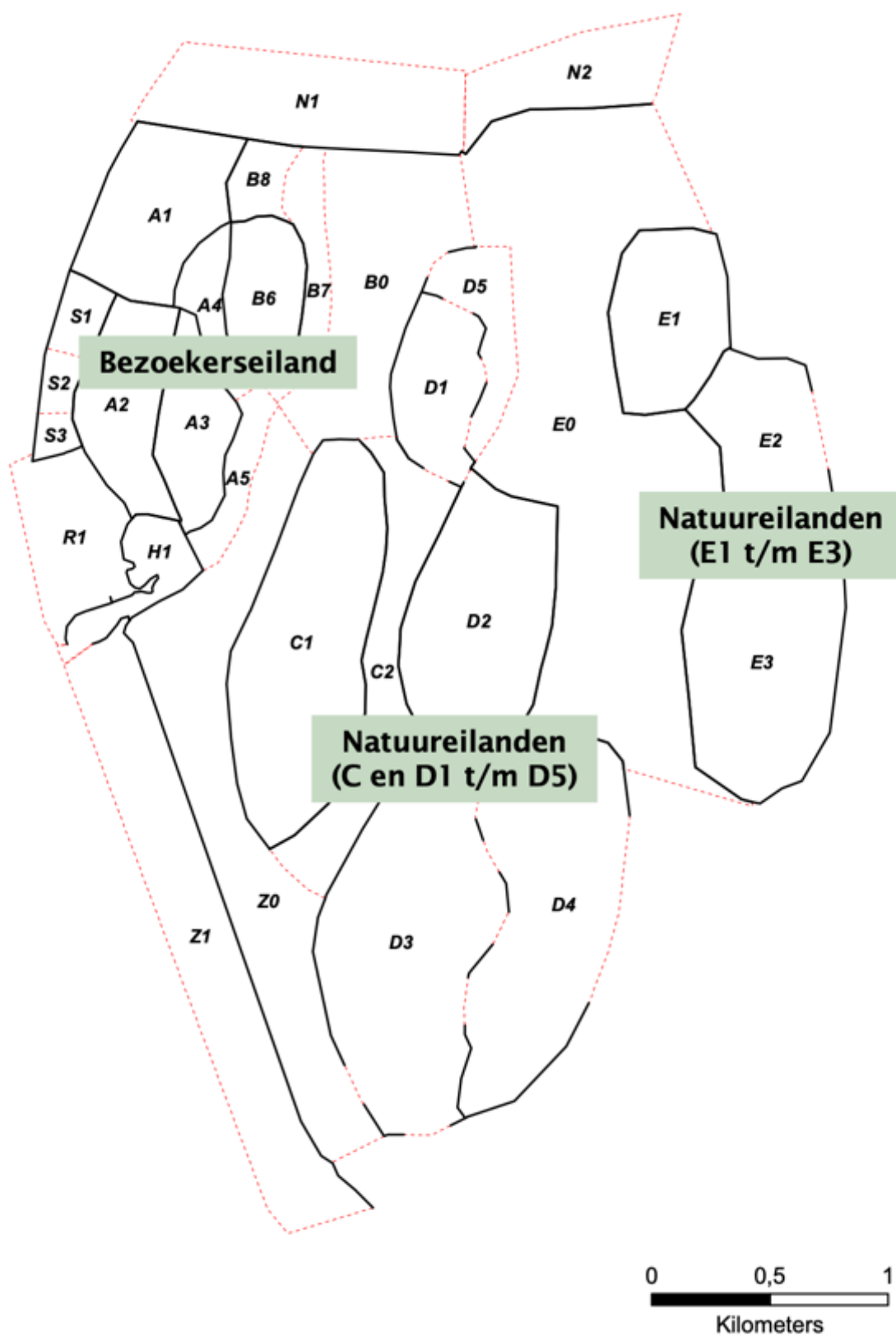
- In de eerste jaren bestond Marker Wadden uit pionierbiotopen, namelijk zandige dijken en open slikvlaktes en daarnaast delen met open water. In 2017 en 2018 waren moerasvegetaties nog nauwelijks tot ontwikkeling gekomen.

- Vanaf het voorjaar van 2019 namen de moerasvegetaties in omvang toe. De vegetatieontwikkeling was in eerst aangelegde compartimenten (bezoekerseiland) al meer op gang gekomen dan in de nieuwe compartimenten (natuureilanden).
- In de eerste jaren waren er naast de zandige dijken ook kale bodems aanwezig binnen de compartimenten, namelijk op de plekken waar het slib werd ingespoten. Hier ontstonden kleilagen met veel schelpen. Vanaf 2020 nam het oppervlak van kale bodems binnen de compartimenten af doordat ze begroeid raakten. Alleen de zandige dijken rondom de compartimenten zijn anno 2025 nog grotendeels onbegroeid.
- In de winter van 2020/2021 werden de meeste zanddijken op verschillende plekken doorgestoken, waardoor alle compartimenten in verbinding kwamen met het Markermeer en zodoende windgetij vrij spel kreeg. Alleen het compartiment C1 bleef afgesloten, hier werd het waterpeil gereguleerd door Natuurmonumenten met een pomp. Ook S1 t/m S3 bleven afgesloten van het Markermeer.
- Na de winter 2020/2021 waren er geen grote werkzaamheden meer op het bezoekerseiland en de natuureilanden. Wel werden er nieuwe eilanden aangelegd (E1 t/m E3).
- Door de schaal en variatie in aanleg en beheer was er gedurende het broedseizoen van 2022 nog steeds een ruim aanbod aan kale bodems aanwezig, hoewel het oppervlak afnam. Op het bezoekerseiland zorgde Natuurmonumenten voor kale bodems door op diverse plekken vegetatie te verwijderen, bodem af te graven en schelpen te storten. Ook werden enkele dijken hersteld op de natuureilanden, waardoor er lokaal weer onbegroeide zandbodems aanwezig waren. Op de nieuwe E-eilanden waren ook volop kale bodems.
- De slibcompartimenten raakten ondertussen steeds meer begroeid met pioniermoerasvegetaties. Moerasandijvie, goudzuring, harig wilgenroosje en zulte zijn de dominante plantensoorten op de natte delen. Op de droge dijken zijn reukeloze kamille en fijnstraal spec. zeer talrijk. De meeste helofyten, zoals riet en lisdodde, groeien op het bezoekerseiland. Het riet groeit hier vooral op droge delen of in het water als het is uitgerasterd tegen vraat door herbivoren.
- Vanaf 2019 nam het oppervlak waterplanten flink toe.

- Vanaf 2022 nam het aanbod aan slikvlaktes en -randen steeds meer af door een combinatie van inklinking van het slib, successie en een hoog waterpeil door een extra hoog peil van het Markermeer. Ook zorgt het hoge waterpeil voor versnelde afslag tijdens stormen.
- In 2022 werd er nog gegraven en opgespoten op de laatste drie natuureilanden (E1 t/m E3). E1 is opgevuld met slib en afgesloten van het Markermeer. E2 en E3 staan in open verbinding met het Markermeer en zijn niet met slib gevuld. In het voorjaar van 2023 waren alle grootschalige werkzaamheden op Marker Wadden klaar.
- In 2024 stonden de meeste compartimenten permanent in verbinding met het Markermeer, behalve compartiment C1, E1 en S1 t/m S3. Hierdoor staat het waterpeil in de meeste compartimenten onder invloed van het peil van het Markermeer, waardoor er steeds meer water is en minder slik. In C1, E1 en S1 t/m S3 wordt het peil bepaald door regenval en verdamping. C1 en E1 staan in 2025 ook geregeld in verbinding met het Markermeer, doordat de ringdijken zijn beschadigd.

Figuur 2.1 Overzicht van de verschillende telgebieden en toponiemen op Marker Wadden.

2.2. Werkwijze

Het karteren van de broedvogels op Marker Wadden is in grote lijnen gebaseerd op de Broedvogel Monitoring Project-methode van Sovon (Vergeer *et al.* 2016). Marker Wadden betreft een groot en moeilijk toegankelijk gebied. Op basis van het aanwezige biotoop en de bijbehorende vogelgemeenschappen hebben we keuzes gemaakt welke delen in de vroege ochtend geteld werden en welke delen later op de ochtend. Zo telden we delen met veel vegetatie (en dus zangvogels) vroeg in de ochtend tijdens de ochtendzangpiek en delen met voornamelijk kale bodems (steltlopers) later op de dag.

Het gebied is opgedeeld in twee telgebieden (BMP-A-plots): bezoekerseiland (55407) en natuureilanden (85962). Alle waarnemingen, met bijbehorende broedcodes, werden in het veld ingevoerd op een tablet of smartphone in de app *Avimap*. Ook de afgelegde route van de tellers werd bijgehouden. Er werd vooral vanaf paden en dijken geteld, maar vooral op de natuureilanden werden insteken gemaakt op plekken die vanaf de randen niet te overzien waren of te ver om zangvogels te kunnen horen. Ook telden we plekken waar we niet heen konden lopen vanuit een kajak. Door de grootte en moeilijke toegankelijkheid van de compartimenten moet het aantal territoria en broedparen echter als minimum beschouwd worden.

BMP-rondes en grauwe ganzen

We telden het gebied in vijf bezoekerseilanden met meerdere mensen tegelijk (Tabel 2.1). Tijdens deze rondes karteerden we alle soorten (BMP-A) met uitzondering van de grauwe ganzen en kolonievogels (meeuwen, sterns, kluten, reigers en oeverzwaluwen), waarvoor aparte telmomenten werden georganiseerd. Daarbij werd één telronde verspreid over twee dagen. In de regel werd het bezoekerseiland op één ochtend geteld door twee vaste tellers en de natuureilanden op één ochtend door drie vaste tellers, vervolgens werd de rest van de dag en avond gebruikt voor het karteren van plekken met weinig of geen (zingende) zangvogels. De telrondes vonden plaats tussen half april en half juni, wat net te laat is om grauwe ganzen goed te karteren. Daarom zijn tijdens de watervogeltelling (14 maart) alle grauwe ganzenparen gekarteerd. Deze telling is achteraf toegevoegd aan *Avimap*.

De afgelopen jaren zijn meerdere BMP-plots gebruikt voor monitoring op Marker Wadden. Zie Bijlage 1 voor een overzicht van de bestaande BMP-plots en de teldekking per jaar.

Kolonievogels

De kolonievogels werden apart van de BMP-rondes geteld op twee momenten. Half mei telden we alle nesten/paren in kolonies van kokmeeuw, zwartkopmeeuw, kleine mantelmeeuw, zilvermeeuw, Pontische meeuw, steltkluut en kluut. Op de meeste plekken

registreerden we het exacte aantal nesten, maar als dit niet mogelijk was, schatten we het aantal broedparen door de broedende vogels van afstand met telescoop te tellen of door de aantallen rondvliegende adulte vogels boven kolonies te tellen en dat aantal vervolgens te delen door 1,5 om te komen tot het aantal broedparen (Vergeer *et al.* 2016). Dit is gedaan bij kolonies die we niet konden betreden door de instabiele bodem en waar nesten makkelijk gemist konden worden door overdadige begroeiing. Begin juni telden we alle nesten/paren in kolonies van visdief, oeverzwaluw en dwergstern. Bij de kolonievogels is één telmoment aangehouden, bijvoorbeeld voor de visdief gold de telling van begin juni als maatgevend (van der Winden & van Bruggen 2018). Paren die zich later vestigden werden dus niet meegeteld, omdat het hervestigingen van andere gebieden of mislukte paren konden zijn. Gedurende het voorjaar werd duidelijk dat grote zilverreigers zich vestigden op Marker Wadden. Deze werden begin juni geteld met behulp van een drone, omdat betreding van de kolonie te veel verstoring kon opleveren.

Tabel 2.1 Telrondes voor BMP-A op Marker Wadden in 2025, inclusief aparte telmomenten voor grauwe ganzen en kolonievogels.

Wat	Integraal	Bezoekerseiland	Natuureilanden
Grauwe ganzen	14 maart		
Ronde 1 BMP-A		14 april	12 april
Ronde 2 BMP-A		27 april	28 april
Ronde 3 BMP-A		9 mei	10 mei
Meeuwen en kluten	Half mei		
Ronde 4 BMP-A		1 juni	31 mei
Sterns, oeverzwaluw, grote zilverreiger	Begin juni		
Ronde 5 BMP-A		11 juni	13 juni

Audiomonitoring

Alle BMP-rondes startten ruim voor zonsopkomst, maar we hebben rallen en/of uilen niet in de nacht geteld. Om te controleren dat we geen territoria hebben gemist, hebben we vijf audiorecorders verspreid over Marker Wadden geplaatst in de periode tussen 12 april en 18 juli. We plaatsten de recorders op plekken met moerasvegetatie (vooral riet en lisdodde in de volgende compartimenten: A2, A3, D1, D3, D4 noord). In totaal werd er 1.820 uur aan audio-opnames verzameld, tussen twee uur voor en twee uur na zonsondergang. Tijdens elke telronde werden batterijen verversed en het geheugenkaartje verwisseld. Alle audio-opnames werden geanalyseerd met *BirdNET Analyzer*. Daaruit werden 261.672 vogelgeluiden geregistreerd in alle opnames met een determinatiezekerheid van meer dan 70%. Dit waren 99 soorten, waarvan er na controle (terugluisteren) 61 bleken te kloppen.

Om te verifiëren werden de geluiden van bijzondere soorten gecontroleerd door een ervaren vogelaar. Per audiorecorder werd per geregistreerde soort een steekproef gedaan van maximaal 100 fragmenten met een determinatie zekerheid van >80%.

Autoclustering territoria

Aan het einde van het seizoen werden de gegevens door de *Avimap*-software automatisch geïnterpreteerd tot territoria (autoclustering) (Vergeer *et al.* 2016). De territoriakaarten zijn gecontroleerd om eventuele invoerfoutjes te corrigeren.

Weer

Alle tellingen vonden plaats op droge dagen met weinig wind (<3/4 bft). Als de weersomstandigheden niet ideaal waren, zochten we naar een ander telmoment. Zo moest de telling in de tweede helft van mei doorgeschoven worden naar begin juni. Er waren geen stormen of andere slechte weersomstandigheden, waardoor broedvogels grootschalig opnieuw moesten starten in 2025.

Overzicht van het weer in omgeving Lelystad in 2025:

In maart 2025 kreeg het weer een voorjaarsachtig karakter. De maand verliep droog en zonnig. Op natte dagen viel doorgaans minder dan 5 tot 10 mm. Overdag steeg de temperatuur geregeld tot 12 tot 15 °C met soms enkele zachtere dagen. In de nachten kwam nog geregeld lichte vorst voor. De maximale temperatuur in de regio lag rond 17 °C op de warmste dagen. De wind bleef meestal matig en kwam zelden boven windkracht 6 uit.

In april zette dit zachte en zonnige weer zich grotendeels voort. Op de warmste dagen werd in de regio ongeveer 20 tot 22 °C bereikt. Hoewel het weer overwegend stabiel bleef, kwamen er enkele buiige perioden voor, maar deze waren meestal kort. De wind was doorgaans zwak tot matig, al werd tijdens enkele frontpassages tijdelijk windkracht 6 tot lokaal 7 gemeten. Neerslag bleef beperkt; bij buien viel vaak 5 tot 15 mm per dag, wat nog steeds relatief weinig is voor april.

De maand mei begon warm en zonnig. Vooral in de eerste helft was het zomers met temperaturen die lokaal rond 24 tot 26 °C konden uitkomen. In de tweede helft werd het weer wisselvalliger en koeler met meer bewolking en regen. Tijdens deze onstabiele fase kwamen soms stevige buien voor, waarbij lokaal 20 tot 30 mm neerslag in korte tijd kon vallen. Ook ging dit gepaard met meer wind, waarbij het op het Markemeer kon stormen (windkracht 7). Tegen het einde van de maand werd het opnieuw zachter en rustiger.

In juni lag de temperatuur vaak boven gemiddeld en op meerdere dagen werd het warmer dan 25 °C. De maximale temperatuur lag rond 29 tot 31 °C tijdens warme perioden. De

maand kende veel zonuren en relatief weinig langdurige regen. Wel ontstonden er plaatselijk onweersbuien, waarbij kortdurend veel neerslag viel. Tijdens de zwaarste buien werd lokaal 30 tot 40 mm gemeten in één etmaal. Deze buien konden gepaard gaan met windstoten tot ongeveer 70 à 80 km per uur, maar echte stormachtige situaties bleven uit.

In juli bereikte de zomer een hoogtepunt. De maand verliep warm tot zeer warm, met in het begin zelfs tropische hitte. In de regio Lelystad werden maxima rond 33 tot 35 °C gemeten tijdens de warmste dagen. De nachten bleven vaak zacht, waardoor het warm aanvoelde. Af en toe werd de hitte onderbroken door onweersbuien. Deze konden lokaal hevig zijn, met dagtotalen tot 40 à 50 mm en windstoten van 80 tot soms 90 km per uur. Ondanks deze buien bleef het merendeel van de maand warm, zonnig en droog.

Het aantal broedende eenden, waaronder slobeend, is flink toegenomen op Marker Wadden.

3. Resultaten 2025 en vergelijking 2019

3.1. Broedvogelsoorten en aantallen in 2025

In 2025 werden er territoria of broedparen/nesten van 65 vogelsoorten vastgesteld op Marker Wadden (Tabel 3.1). Daarvan behoren 22 vogelsoorten (34%) tot een aanwezig SNL-beheertype (rivier en moeraslandschap N01.03 en open duin N08.02). 18 vogelsoorten (28%) staan op de Rode Lijst van Nederlandse Broedvogels en nog eens 7 soorten (11%) op de Oranje Lijst, dus soorten die dreigen op de Rode Lijst te komen:

- Verdwenen: bonte strandloper
- Bedreigd: pijlstaart, strandplevier en zomertaling
- Kwetsbaar: snor, roerdomp, dwergstern, slobbeend, wintertaling en bontbekplevier
- Gevoelig: kneu, steltkluut, grutto, middelste zaagbek, visdief, gele kwikstaart, tureluur en boerenzwaluw
- Oranje lijst: kluut, scholekster, kievit, baardman, bruine kiekendief, kokmeeuw en waterhoen

De talrijkste broedvogelsoort op Marker Wadden is de kokmeeuw, gevolgd door visdief en oeverzwaluw (Tabel 3.1). De algemeenste eendensoorten zijn kraakeend, kuifeend en tafeleend en voor steltlopers zijn het de kluut, kievit, tureluur, bontbekplevier en kleine plevier. Gele en witte kwikstaart zijn samen met rietgors de talrijkste zangvogels. Op Marker Wadden zijn in 2025 ook landelijk zeldzame soorten vastgesteld zoals bonte strandloper, middelste zaagbek en pijlstaart.

Audiomonitoring

Op basis van de audiomonitoring lijkt het er niet op dat we territoria hebben gemist van rallen of andere soorten die vooral nachttactief zijn. Ook van schaarsere soorten zien we geen afwijkend beeld. Het betreft dan meestal een eenmalige registratie, zoals een roepende buidelmees in A1 op 11 juni. Het enige territorium dat we hebben toegevoegd op basis audiomonitoring is een dodaarzenpaar op het bezoekerseiland (A3).

Tabel 3.1 Broedvogels (aantal territoria) op Marker Wadden in 2025 op de gehele archipel in vergelijking met de laatste complete broedvogelkartering in 2019, inclusief status op de Rode/Oranje Lijst (Vogelbescherming Nederland 2018) en of het een SNL-soort betreft voor N01.03 rivier en moeraslandschap en N08.02 open duin (www.bij12.nl). Ook is aangegeven of het een vestiging betreft (t.o.v. 2019) of dat het aantal territoria is toeneemt, afneemt of stabiel is gebleven. De trend is onbekend wanneer het om een zeer klein verschil gaat in aantal territoria.

Soort	Rode lijst	SNL	2019	2025	Trend
Dodaars			0	1	vestiging
Fuut			7	71	toename
Geoorde Fuut			2	10	toename
Roerdomp	kwetsbaar	ja	0	3	vestiging
Grote Zilverreiger		ja	0	8	vestiging
Knobbelzwaan			0	21	vestiging
Grauwe Gans			40	571	toename
Grote Canadese Gans			0	42	vestiging
Brandgans			0	29	vestiging
Nijlgans			3	13	toename
Bergeend		ja	19	31	toename
Krakeend			40	250	toename
Wintertaling	kwetsbaar		2	18	toename
Wilde Eend			16	96	toename
Soepeend			0	2	vestiging
Pijlstaart	bedreigd		0	3	vestiging
Zomertaling	bedreigd	ja	3	4	stabiel
Slobeend	kwetsbaar	ja	23	73	toename
Krooneend			2	6	toename
Tafeleend			19	112	toename
Kuifeend			21	195	toename
Ijseend			1	0	onbekend
Middelste Zaagbek	gevoelig		0	1	vestiging
Bruine Kiekendief	oranje lijst	ja	0	3	vestiging
Waterral		ja	>1	47	toename
Waterhoen	oranje lijst		2	39	toename
Meerkoet			46	174	toename
Scholekster	oranje lijst	ja	5	20	toename
Steltkluut	gevoelig		0	7	vestiging
Kluut	oranje lijst	ja	380	173	afname

Soort	Rode lijst	SNL	2019	2025	Trend
Kleine Plevier		ja	92	40	afname
Bontbekplevier	kwetsbaar		54	40	afname
Strandplevier	bedreigd		10	10	stabiel
Kievit	oranje lijst		0	40	vestiging
Bonte Strandloper	verdwenen		1	1	stabiel
Grutto	gevoelig	ja	0	5	vestiging
Tureluur	gevoelig	ja	8	33	toename
Zwartkopmeeuw			0	280	vestiging
Dwergmeeuw	ernstig bedreigd		1	0	onbekend
Kokmeeuw	oranje lijst		2460	13400	toename
Kleine Mantelmeeuw			0	50	vestiging
Zilvermeeuw			1	3	onbekend
Pontische Meeuw			1	6	toename
Visdief	gevoelig	ja	780	4540	toename
Dwergstern	kwetsbaar		8	77	toename
Oeverzwaluw			119	3900	toename
Boerenzwaluw	gevoelig		2	9	toename
Gele Kwikstaart	gevoelig	ja	4	171	toename
Witte Kwikstaart			32	144	toename
Winterkoning			0	1	vestiging
Blauwborst		ja	0	1	vestiging
Cetti's Zanger			0	1	vestiging
Snor	kwetsbaar	ja	0	5	vestiging
Rietzanger		ja	0	30	vestiging
Bosrietzanger		ja	0	1	vestiging
Kleine Karekiet			12	68	toename
Braamsluiper		ja	0	3	vestiging
Grasmus		ja	0	1	vestiging
Tuinfluitier			0	5	vestiging
Zwartkop			0	1	vestiging
Tjiftjaf			0	1	vestiging
Fitis			0	2	vestiging
Baardman	oranje lijst	ja	0	45	vestiging
Pimpelmees			0	1	vestiging
Zwarte Kraai			1	2	stabiel
Kneu	gevoelig	ja	0	10	vestiging
Rietgors			4	112	toename

3.2. Vergelijking met eerdere karteringen

Kartering 2019

De laatste complete kartering van broedvogels op Marker Wadden vóór 2025 was in 2019 (Dreef & van der Winden 2019). Aangezien Marker Wadden destijds nog soortenarmer was, zonder soorten die vooral actief zijn in de vroege ochtend, volstond het om broedvogels overdag te tellen, zonder vroege rondes. In 2019 telden we vooral vanaf de dijken, zonder insteken. Dus 2025 heeft een betere teldekking dan 2019, maar de aantallen in 2019 beschouwen we wel als representatief genoeg. Ook is het goed om te realiseren dat in 2019 het oppervlak van de natuureilanden kleiner was, aangezien de E-eilanden nog niet waren aangelegd.

Ontwikkeling ten opzichte van 2019

In 2019 werden er territoria of paren/nesten vastgesteld van 37 vogelsoorten op Marker Wadden (Tabel 3.1). Van twee soorten, namelijk ijseend en dwergmeeuw, voldeden de waarnemingen in 2025 niet aan criteria voor broedgevallen. Sinds 2019 is Marker Wadden dus veel rijker geworden aan broedvogelsoorten. Voor 30 soorten geldt dan ook dat we spreken van een vestiging ten opzichte van 2019. Hoewel de meeste van deze soorten al jaarlijks of incidenteel zijn vastgesteld als broedvogel tussen 2020 en 2024. Vogelsoorten waarvan in 2025 voor het eerst territoria of broedgevallen werden vastgesteld op Marker Wadden zijn: grote zilverreiger, pimpelmees, zwartkop, winterkoning, middelste zaagbek, braamsluiper en tuinfluiter.

Een aantal soorten, zoals ijseend en dwergmeeuw, zijn dusdanig schaars dat er geen duidelijke toe- of afname is (Tabel 3.1). Voor enkele soorten is het aantal paren stabiel gebleven, zoals zomertaling en strandplevier. Slechts drie soorten zijn sinds 2019 in aantal afgenomen, namelijk kluut, kleine plevier en bontbekplevier. Veruit de meeste soorten (27 soorten) zijn aanzienlijk toegenomen sinds 2019.

3.3. Soortbesprekingen

Hieronder bespreken we de ontwikkeling van een selectie soorten met de nadruk op Rode Lijstsoorten en karakteristieke soorten voor het gebied. De totalen zijn te vinden in Tabel 3.1 en opgesplitst in het aantal per BMP-plot (bezoekerseiland en natuureilanden) in Bijlage 2. In Bijlage 3 staan tabellen met het aantal territoria/broedparen/nesten van vogelsoorten op het bezoekerseiland in de periode 2020 t/m 2025 en op de hele archipel in de periode 2017 t/m 2025. De verspreiding van territoria en broedparen voor kolonievogels in 2025 staat in Bijlage 4, het bezoekerseiland in Bijlage 5 en de natuureilanden in Bijlage 6.

Fuut: 71

Futen broeden sinds 2018 op Marker Wadden. Tussen 2018 en 2022 ging het om enkele paren, maar sinds 2023 neemt het aantal futenparen sterk toe. Ze broeden verspreid over de hele archipel.

Geoorde fuut: 10

Geoorde fuut is in beperktere mate in aantal toegenomen en broedt vooral op het bezoekerseiland.

Roerdomp: 3

De roerdomp was de eerste reigersoort die Marker Wadden ontdekte. Sinds 2022 roepen er jaarlijks roerdompen op Marker Wadden, zowel op het bezoekerseiland als op de natuureilanden.

Grote zilverreiger: 8

In 2025 vestigden grote zilverreigers zich als broedvogel op Marker Wadden. Er zaten acht nesten in de wilgen op de natuureilanden (D3).

In de wilgen op de natuureilanden vestigden acht grote zilverreigerparen in 2025.

Grauwe gans: 571

Sinds 2018 broeden er grauwe ganzen op Marker Wadden. De populatie is sterk toegenomen tot 571 paren in 2025, daarmee is het één van de talrijkste broedvogels op de eilandengroep.

Overige ganzensoorten:

Ook de **nijlgans** (13 paar) broedt sinds 2018, maar de aantallen blijven beperkt. Sinds 2022 broeden er ook **grote Canadese ganzen** (42 paar) en **brandganzen** (29 paar). Het aantal broedparen stijgt gestaag. Alle ganzensoorten broeden verspreid over de archipel, alleen brandganzen vestigden vooral op de natuureilanden op de begroeide spuitkoppen van D4.

Bergeend: 31

Bergeendparen namen licht in aantal toe en komen wijdverspreid voor op de archipel.

Krakeend: 250

De krakeend, was één van de eerste eendensoorten die in 2018 Marker Wadden koloniseerde. Het ging toen om enkele paren, maar sindsdien is het aantal broedende krakeenden sterk toegenomen op Marker Wadden. De krakeend is de talrijkste eendensoort. Ze broeden verspreid over de hele eilandengroep.

Wintertaling: 18

De wintertaling neemt toe op Marker Wadden. De meeste paren zaten in 2025 in compartiment C1 op de natuureilanden in 2025.

Pijlstaart: 3

Pijlstaarten broeden jaarlijks op Marker Wadden sinds 2022. Ze lijken een voorkeur te hebben voor de natuureilanden. Zo vonden we in 2025 twee nesten op de begroeide hogere delen in D4.

Zomertaling: 4

De zomertaling is de enige eendensoort op Marker Wadden waarvan het aantal sinds het eerste broedgeval in 2019 stabiel is gebleven.

Slobeend: 73

Slobeenden nemen in aantal toe en broeden wijdverspreid.

Kuifeend (195) en tafeleend (112):

Sinds 2019 neemt aantal broedende duikeend op Marker Wadden sterk toe. De kuifeend staat dan ook op de tweede plek als talrijkste eendensoort, gevolgd door de tafeleend. Ze broeden verspreid over de hele archipel.

Ijseend: 0

In 2019 was er een spectaculair broedgeval van een ijseendpaar op Marker Wadden. Dit was het eerste bekende broedgeval van ijseenden in Nederland. Sindsdien hebben we in meerdere jaren (2020 en 2021) een mogelijk broedgeval kunnen vaststellen. Ook in 2025 was er een ijseendenpaar aanwezig op het bezoekerseiland bij de bassins aan de westkant (S2). Tijdens de BMP-rondes werden ze alleen op 1 juni gezien. Deze waarneming voldeed niet aan de BMP-criteria (zie Vergeer et al. 2016), maar op waarneming.nl zijn meldingen van het paar tussen eind mei en half juni, waarna in juli/augustus het vrouwtje werd gezien. Mogelijk is er dus wel gebroed.

Middelste zaagbek: 1

Bijzonder was een mogelijk broedgeval van een middelste zaagbekpaar. Dit zou een nieuwe broedvogelsoort voor Marker Wadden zijn. We hebben niet met zekerheid kunnen vaststellen of er gebroed is.

Bruine kiekendief: 3

De bruine kiekendief is de enige roofvogel die tot nu toe broedt op Marker Wadden. Ze broeden zowel op het bezoekerseiland als de natuureilanden. Na vele jaren overzomerende individuen, was het aannemelijk dat ze zich voor het eerst vestigden in 2022.

Waterral: 47

Sinds 2019 broeden er waterrallen op Marker Wadden en die aantallen zijn ondertussen flink toegenomen. Deze ontwikkeling volgt mooi de successie van het gebied met meer moerasbiotop. Opvallend is dat er meer territoria van waterral op het bezoekerseiland zijn, dan op de natuureilanden.

Scholekster: 20

Sinds 2018 broeden er scholeksters op Marker Wadden en sindsdien neemt het aantal territoria toe. Ze broeden verspreid over de hele archipel.

Steltkluit: 7

In 2020 broedden de eerste steltkluten op Marker Wadden en sindsdien neemt het aantal territoria toe, hoewel de aantallen fluctueren tussen jaren. In 2023 broedden de meeste

paren op Marker Wadden. De steltkluten broedden in 2025 uitsluitend op de natuureilanden en vooral in C1.

Kluut: 173

Initieel bestond Marker Wadden uit pionierbiotoop met kale bodems en slikvlaktes. Een perfect biotoop voor kluten. In 2017 koloniseerde ze dan ook meteen Marker Wadden. Door verschillen in timing van aanleg (de nieuwere E-eilanden) en keuzes in beheer (kaalgemaakte plekken voor kijkschermen en -hutten) is er langdurig broedbiotoop voor steltlopers die broeden op kale bodem, zoals kluten en plevieren, beschikbaar. Wel zijn er duidelijk verschuivingen. Zo zijn de kluten bij verdwenen van het bezoekerseiland, behalve op de plekken die door Natuurmonumenten kaal worden gemaakt. De meeste kluten broeden in 2025 op de nieuwere (en kalere) E-eilanden. De aantallen piekten in 2019 met 380 paar en namen sindsdien af met nog maar 52 paar in 2024. In 2025 was er weer een toename, terwijl er in vergelijking met 2024 niet veel veranderd was in het aanbod aan broedbiotoop. Typisch voor het nomadisch bestaan van de soort.

Kleine plevier (40) en bontbekplevier (40):

Net zoals kluten, koloniseerden plevieren ook gelijk Marker Wadden toen de eerste kale bodem boven het Markermeer tevoorschijn kwam in 2017. Beide soorten piekten in 2019 en namen vervolgens af. Ze broeden overal op stranden en dijken en op het bezoekerseiland ook op een paar kaalgemaakte plekken.

Strandplevier: 10

De strandplevier vestigt zich vooral op kale en schaars begroeide plekken zoals zandvlakten, maar ook met moerasandijvie begroeide vlakten. Deze soort zou dan ook eerder kunnen verdwijnen door successie dan de kleine plevier en bontbekplevier. De afgelopen negen jaar wisselde het aantal paren tussen jaren, maar lag het maximale aantal territoria op 11 paar in 2020 en 2024. In 2025 vonden 10 paren een plekje de zandige dijken van de nieuwere E-eilanden.

Grutto: 5

Naast steltlopers van kale bodems, zijn er op Marker Wadden ook steeds meer steltlopers van kruidige/moerasvegetaties, zoals de grutto. Grutto's zijn verspreid aanwezig op alle eilanden, behalve de nieuwere E-eilanden.

Tureluur: 33

In 2019 vestigde de tureluur als broedvogel op Marker Wadden. Het aantal territoria neemt toe en in vergelijking met de afgelopen vier jaar verdubbelde het aantal in 2025. Ze broeden overal, behalve op de nieuwere E-eilanden.

Kokmeeuw (13.400) en zwartkopmeeuw (280):

In 2019 broedden er vooral kokmeeuwen op Marker Wadden en vrijwel geen andere meeuwensoorten. In 2025 was de kokmeeuw nog steeds de talrijkste meeuwensoort op Marker Wadden met ruim 13.000 paren. Ze broeden verspreid over de hele archipel. Intussen broeden er -landelijk gezien- ook flinke aantallen zwartkopmeeuwen, die uitsluitend op de natuureilanden nestelen.

Kleine mantelmeeuw: 50

Na jaren met weinig broedende grote meeuwen, neemt het aantal nu wel toe, daarbij gaat het vooral om kleine mantelmeeuwen die in 2020 vestigden. Het bolwerk nestelt vooral op de natuureilanden in het zuiden van D4.

Visdief: 4.540

Visdieven koloniseerden Marker Wadden direct in 2017 en sindsdien groeit het aantal, hoewel het aantal paren fluctueert tussen jaren. In 2025 broedde er een recordaantal visdieven op Marker Wadden. Terwijl Marker Wadden zich verder ontwikkelt lijkt er nog genoeg pionierbiotoop in de vorm van kale bodem aanwezig op de eilanden. Visdieven broeden verspreid over de hele archipel.

Dwergstern: 77

In 2025 piekte het aantal dwergsternparen op Marker Wadden. De soort broedt sinds 2017 op Marker Wadden en het aantal wisselt behoorlijk tussen jaren, daarbij is 2025 een behoorlijk uitschieter. Ze broeden op de meest kale stukken en daarmee vooral op de E-eilanden.

Oeverzwaluw: 3.900

Sinds 2019 groeit het aantal broedende oeverzwaluwparen op Marker Wadden enorm. Oeverzwaluwen maken hun holen in afgekalfde steilwanden. De grootste kolonies zitten nabij de afgekalfde stranden. Kleinere kolonies zitten in de zandige dijken rondom compartimenten.

Gele kwikstaart (171) en witte kwikstaart (144):

Een gele kwikstaart zingend bovenop de moerasandjvie is een typisch plaatje voor Marker Wadden. De gele (en de witte) kwikstaart zijn naast de oeverzwaluw, de talrijkste broedende zangvogelsoorten. De witte kwikstaart begon meteen in het eerste jaar met broeden, terwijl de gele kwikstaart in 2019 vestigde, toen er meer kruidige vegetatie aanwezig was. Ondertussen broeden er meer gele dan witte kwikstaarten. Ze broeden verspreid over de hele archipel. Alleen op de kale contouren van E2 en E3 zijn gele kwikstaarten afwezig.

Oeverzwaluwen profiteren van afgekalfde dijken en duinen.

Snor: 5

In 2021 werd er voor het eerste een territorium van een snor vastgesteld. Een kenmerkende broedvogel voor helofyten in water. In 2025 betrof het enkele paren en broedt de soort uitsluitend op het bezoekerseiland.

Rietzanger: 30

Sinds 2020 broeden er rietzangers op Marker Wadden. Territoria bevinden zich uitsluitend op het bezoekerseiland.

Kleine karekiet: 68

De kleine karekiet was de eerste rietzangvogel die Marker Wadden koloniseerde in 2019. Sindsdien nemen de aantallen toe, hoewel we op het bezoekerseiland, waar veruit de meeste territoria zitten, recent een afname is te zien.

Baardman: 45

In 2020 vonden baardmannen de rietkragen op de archipel. De soort broedt bijna uitsluitend op het bezoekerseiland. In 2023 broedden daar bijna 100 paar, maar de afgelopen twee jaar kelderde het aantal naar minder dan de helft.

Rietgors: 112

De rietgors is een talrijke broedvogel op de eilandengroep en broedt ook wijdverspreid. Alleen op de nieuwere E-eilanden broeden nog geen rietgorzen.

4. Ontwikkeling broedvogels op Marker Wadden

In 2025 is in opdracht van Natuurmonumenten de gehele Marker Wadden archipel gekarteerd op alle aanwezige broedvogels. Dit gebeurde voor het laatst in 2019 (Dreef & van der Winden 2019). Deze inventarisatie is gewenst in het kader van de Subsidieregeling Natuur en Landschap (SNL). Iedere zes jaar moet er gerapporteerd worden over de natuurkwaliteit van het gebied, waarvoor kennis van de huidige vogelstand belangrijk is.

In 2025 werden er territoria van 65 vogelsoorten vastgesteld op Marker Wadden. Daarvan behoren 22 vogelsoorten (34%) behoren tot een SNL-beheertype. 18 vogelsoorten (28%) staan op de Rode Lijst van Nederlandse Broedvogels en nog eens 7 soorten (11%) op de Oranje Lijst, dus soorten die dreigen op de Rode Lijst te komen. Marker Wadden wordt steeds soortenrijker, want in 2019 werden er territoria vastgesteld van 37 vogelsoorten. In 2025 werd van zeven soorten voor het eerst sinds de aanleg een territorium/paar/broedgeval vastgesteld, namelijk: grote zilverreiger, pimpelmees, zwartkop, winterkoning, middelste zaagbek, braamsluiper en tuinfluiter.

Opvallende ontwikkelingen op Marker Wadden in het kort:

- Toename van futen, maar ook geoorde fuut.
- Naast enkele roerdompen vestigden acht paar grote zilverreigers zich in de wilgen op de natuureilanden. Een nieuwe fase voor kolonievogels op Marker Wadden.
- Het aantal ganzen, en met name grauwe ganzen, is sterk toegenomen.
- Eendenparen zijn erg toegenomen op Marker Wadden. Vooral krakeend, kuifeend, tafeleend en wilde eend zijn talrijk. Ook schaarsere eendensoorten, zoals wintertaling, pijlstaart en slobbeend, hebben Marker Wadden gevonden en nemen in aantal toe, alleen van zomertaling is de trend stabiel.
- De bruine kiekendief is de enige roofvogel die in 2025 op Marker Wadden broedde.
- Het aantal territoria van meerkoet, waterhoen en waterral is sterk toegenomen. Deze ontwikkeling volgt de successie van het gebied met steeds meer moerasbiotoop. Waterral en waterhoen broeden dan ook vooral op het bezoekerseiland dat het eerste werd aangelegd.
- Deze ontwikkeling van kale bodem met slikvlaktes naar steeds meer moerasvegetatie zie je ook terug in broedende steltlopers. Zo zijn grutto en tureluur in aantal toegenomen en nemen de kleine plevier en bontbekplevier juist licht in aantal af. Kluten en plevieren broeden op het bezoekerseiland bijna uitsluitend op de stranden en op de plekken waar wordt beheerd om het kaal te houden.
- De kokmeeuw was zowel in 2019 als in 2025 de talrijkste broedvogel op Marker Wadden. Ondertussen neemt het aantal broedende grote meeuwen ook toe. Het gaat

daarbij vooral om kleine mantelmeeuwen. Die soort kan op termijn invloed krijgen op andere vogelsoorten die op Marker Wadden nestelen. Ze kunnen bijvoorbeeld sterns en steltlopers verdringen of door overmatige predatie weggagen.

- Visdieven en dwergsterns broeden sinds 2017 jaarlijks op Marker Wadden, maar beleefden in 2025 een recordjaar. Terwijl Marker Wadden zich verder ontwikkelt lijkt er nog genoeg pionierbiotoop in de vorm van kale bodems aanwezig op de eilanden. Blijkbaar blijven biotopen zeer lang geschikt door beheer/aanleg en/of door abiotische omstandigheden (wind/overstromingen) voor pioniersoorten. Wel is het interessant dat sterns een recordjaar hadden, terwijl de steltlopers van kale bodems (kluten en plevieren) in aantal afnemen. Er zijn veel oorzaken mogelijk die te maken kunnen hebben met de karakteristiek van broedplekken, sociale processen of verstoring en predatie.
- Er broedde ook een recordaantal oeverzwaluwen op Marker Wadden. Zij profiteren van afkalvende duinen en dijken.
- Marker Wadden blijft vooralsnog relatief soortenarm aan zangvogels. Vooral gele kwikstaart, witte kwikstaart, kleine karekiet en rietgors zijn algemeen en wijdverspreid. Het is opvallend dat rietvogels, zoals snor, kleine karekiet en baardman, meer op het bezoekerseiland nestelen. Terwijl zangvogels van struweel, zoals braamsluiper en tuinfluiter, vooral op de struweelrijke plekken op de natuureilanden broeden. Op het bezoekerseiland verwijdert Natuurmonumenten meer struweel dan op de natuureilanden, waar dan ook meer struweel te vinden is. Ook daar staan rasters bij rietkragen, maar die zijn grotendeels kapot, waardoor grauwe ganzen alsnog het riet konden begrazen. Op de meeste plekken was het riet dan ook bijna weg.

5. Literatuur

- Dreef C. & J. van der Winden 2019. Broedvogels en pleisteraars op de Marker Wadden 2017-2019. Rapport 2019-06, Jan van der Winden Ecology, Utrecht.
- Dreef C. & J. van der Winden 2024. Broedvogels en pleisteraars op Marker Wadden 2023-2024. Rapport 2024-02, Camilla Dreef, Amsterdam.
- De Rijk S. & M. Löffler (ed.) 2022. Syntheserapport KIMA. De eerste vijf jaar onderzoek op Marker Wadden. Uitgave KIMA/Deltares.
- Vergeer J.W., A.J. van Dijk, A. Boele, J. van Bruggen & F. Hustings 2016. Handleiding Sovon broedvogelonderzoek: Broedvogel Monitoring Project en Kolonievogels. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- Vogelbescherming Nederland 2018. Bedreigde vogels in Nederland. Vogels van de Rode lijst in hun leefgebied. KNNV Uitgeverij, Zeist.
- van der Winden J. & J. van Bruggen 2018. Zwarte Stern en visdief liefst begin juni tellen. Sovon-Nieuws jaargang 31: nr 2.
- van der Winden, J., C. Dreef, R. Posthoorn & Y.I. Verkuil 2023. Human-Made 1,000 Hectare Archipelago “Marker Wadden” Has Positive Impact on Regional and Flyway Populations of Waterbirds of Dynamic Freshwater Ecosystems. *Waterbirds* 46(2-4): 185-195.

Niet eerder broedden er zoveel sterns (visdieven en dwergsterns) op Marker Wadden als in 2025.

6. Dankwoord

Dank aan de tellers van de BMP-plots: René Vos, Symen Deuzeman (Sovon Vogelonderzoek Nederland) en Elian Hijne (Elian Hijne Ecologie). Maar ook de vrijwilligers die hielpen met het tellen van de kolonievogels: Yvonne Verkuil, Femke van Zetten en Mees Dijkstra. Aerial Intelligence bedanken we voor het maken van hoge resolutiefoto's met hun drone, zodat de grote zilverreigerkolonie goed geteld kon worden. We danken Natuurmonumenten (Daan Vreugdenhil, Tim Captein, Maaïke Hoogland, Leonie van Halm en Gea Otten) voor de opdracht, toegang, logistiek, transport en overnachtingen. In het bijzonder Tim Captein en de vrijwilligers van het beheerteam voor faciliteren van kano's, vlonders en pontons op de BMP-route op de natuureilanden. De bemanning van de Nieuw Horizon bedanken we voor het vervoer en hulp met spullen dragen. Ook bedanken we de eilandwachters voor de hartelijke ontvangst en assistentie. En Peter van Horssen (GreenStat) voor het maken van de stippenkaarten van de kolonievogels.

Bijlage 1: BMP-plots op Marker Wadden

Overzicht van de BMP-plots op Marker Wadden en de dekking voor de verschillende monitoringjaren. De kolonievogels worden apart ingevoerd in verschillende deelgebieden: bezoekerseiland (hoofdeiland in Avimap), natuureilanden noord (natuureiland noord), natuureilanden zuid (natuureiland zuid) en natuureilanden E (natuureiland E). E-eilanden zijn er pas sinds 2022.

Jaar	11988 MW Totaal BMP-Z	12433 MW E- eilanden* BMP-Z	55407 MW hoofd- eiland BMP-A	85962 MW natuur- eilanden BMP-A
2017	niet in avimap	nee	nee	nee
2018	niet in avimap	nee	nee	nee
2019	ja	nee	nee	nee
2020	ja	nee	ja	nee
2021	ja	nee	ja	nee
2022	ja	ja	ja	nee
2023	ja	ja	ja	nee
2024	ja	ja	ja	nee
2025	nee	nee	ja	ja

Selectie vogelsoorten BMP-Z:

Georde fuut, roerdomp, smient, pijlstaart, bruine kiekendief, steltkluut, kluut, kleine plevier, bontbekplevier, strandplevier, bonte strandloper, dwergmeeuw, lachstern

Bijlage 2: totalen 2025

Totaal aantal territoria in 2025 op het bezoekerseiland en de natuureilanden.

Soort	Bezoekerseiland	Natuureilanden	Totaal
Dodaars	1	0	1
Fuut	30	41	71
Georde Fuut	9	1	10
Roerdomp	2	1	3
Grote Zilverreiger	8	0	8
Knobbelzwaan	7	14	21
Grauwe Gans	89	482	571
Grote Canadese Gans	5	37	42
Brandgans	7	22	29
Nijlgans	2	11	13
Bergeend	10	21	31
Krakeend	71	179	250
Wintertaling	1	17	18
Wilde Eend	50	46	96
Soepeend	1	1	2
Pijlstaart	0	3	3
Zomertaling	1	3	4
Slobeend	30	43	73
Krooneend	1	5	6
Tafeleend	41	71	112
Kuifeend	58	137	195
Middelste Zaagbek	0	1	1
Bruine Kiekendief	1	2	3
Waterral	34	13	47
Waterhoen	26	13	39
Meerkoet	76	98	174
Scholekster	4	16	20
Steltkluut	0	7	7
Kluut	10	163	173
Kleine Plevier	7	33	40
Bontbekplevier	11	29	40
Strandplevier	0	10	10
Kievit	3	37	40

Bonte Strandloper	0	1	1
Grutto	2	3	5
Tureluur	4	29	33
Zwartkopmeeuw	0	275	275
Kokmeeuw	5813	7596	13409
Kleine mantelmeeuw	0	50	50
Zilvermeeuw	0	3	3
Pontische Meeuw	0	6	6
Visdief	1100	3440	4540
Dwergstern	2	75	77
Oeverzwaluw	2507	1387	3894
Boerenzwaluw	9	0	9
Gele Kwikstaart	55	116	171
Witte Kwikstaart	65	79	144
Winterkoning	1	0	1
Blauwborst	1	0	1
Cetti's Zanger	1	0	1
Snor	5	0	5
Rietzanger	30	0	30
Bosrietzanger	0	1	1
Kleine Karekiet	57	11	68
Braamsluiper	0	3	3
Grasmus	0	1	1
Tuinfluit	0	5	5
Zwartkop	1	0	1
Tjiftjaf	0	1	1
Fitis	0	2	2
Baardman	42	3	45
Pimpelmees	1	0	1
Zwarte Kraai	0	2	2
Kneu	7	3	10
Rietgors	50	62	112

Bijlage 3: trends Marker Wadden

Jaarlijks aantal territoria/broedparen van een selectie vogelsoorten op het bezoekerseiland (Tabel A) en de gehele archipel (Tabel B). Vogelsoorten zijn alleen in de tabellen opgenomen als het meer dan 2 territoria betreft en de soort meerdere jaren voorkwam. Soorten waarvan territoria incidenteel zijn vastgesteld, maar niet aan bovenstaande selectiecriteria voldoen zijn: dodaars, woudaap, nijlgans, smient, soepeend, krooneend, ijseend, middelste zaagbek, rosse stekelstaart, porseleinhoen, kwartelkoning, bonte strandloper, dwergmeeuw, lachstern, graspieper, winterkoning, blauwborst, cetti's zanger, braamsluiper, grasmus, tuinfluitier, zwartkop, tjiftjaf, fitis, pimpelmees, zwarte kraai, spreeuw en huismus.

Tabel A: Aantallen broedvogels (territoria) op Marker Wadden op het bezoekerseiland in de periode 2020 t/m 2025.

Soort	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Fuut	4	3	10	17	39	30
Georde Fuut	0	2	4	3	4	9
Knobbelzwaan	1	3	1	6	6	7
Grauwe Gans	13	10	24	75	124	89
Grote Canadese Gans	0	0	1	1	1	5
Brandgans	0	0	0	0	2	7
Bergeend	11	8	16	10	9	10
Krakeend	29	25	39	70	99	71
Wintertaling	3	3	1	6	0	1
Wilde Eend	13	13	22	34	48	50
Zomertaling	3	1	1	0	3	1
Slobeend	13	23	28	34	33	30
Tafeleend	10	10	7	40	46	41
Kuifeend	28	16	22	41	54	58
Waterral	6	14	22	25	25	34
Waterhoen	5	18	32	34	32	26
Meerkoet	19	28	33	30	73	76
Boerenzwaluw	4	6	8	6	8	9
Gele Kwikstaart	10	13	20	17	20	55
Witte Kwikstaart	29	25	36	44	41	65
Snor	0	1	1	6	2	5
Rietzanger	6	9	12	34	21	30
Bosrietzanger	1	1	4	5	3	0
Kleine Karekiet	21	35	43	48	72	57
Baardman	21	49	50	99	70	42

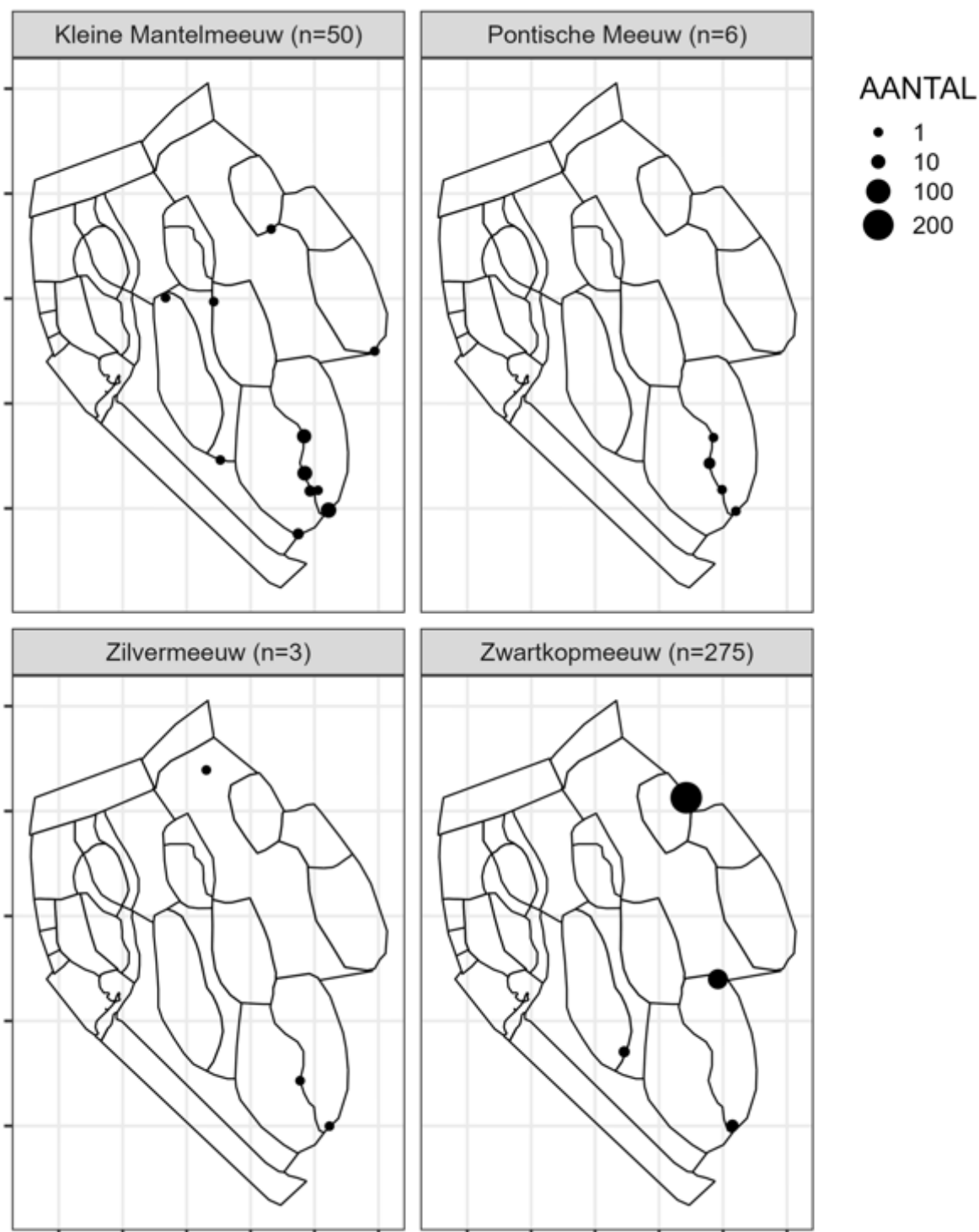
Kneu	0	1	1	0	1	7
Rietgors	28	17	43	62	30	50

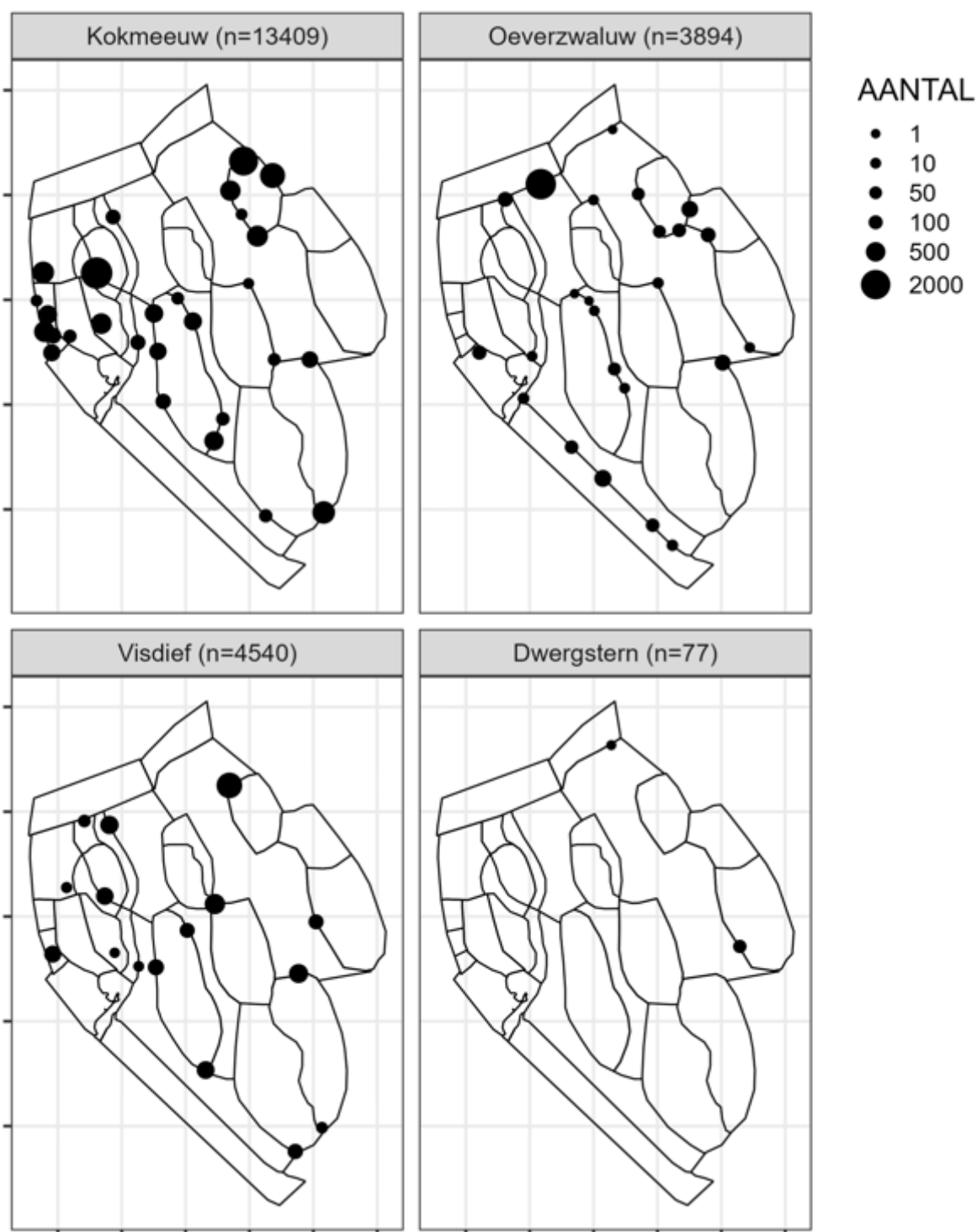
Tabel B: Aantallen broedvogels (territoria) op de gehele archipel van Marker Wadden in de periode 2017 t/m 2025.

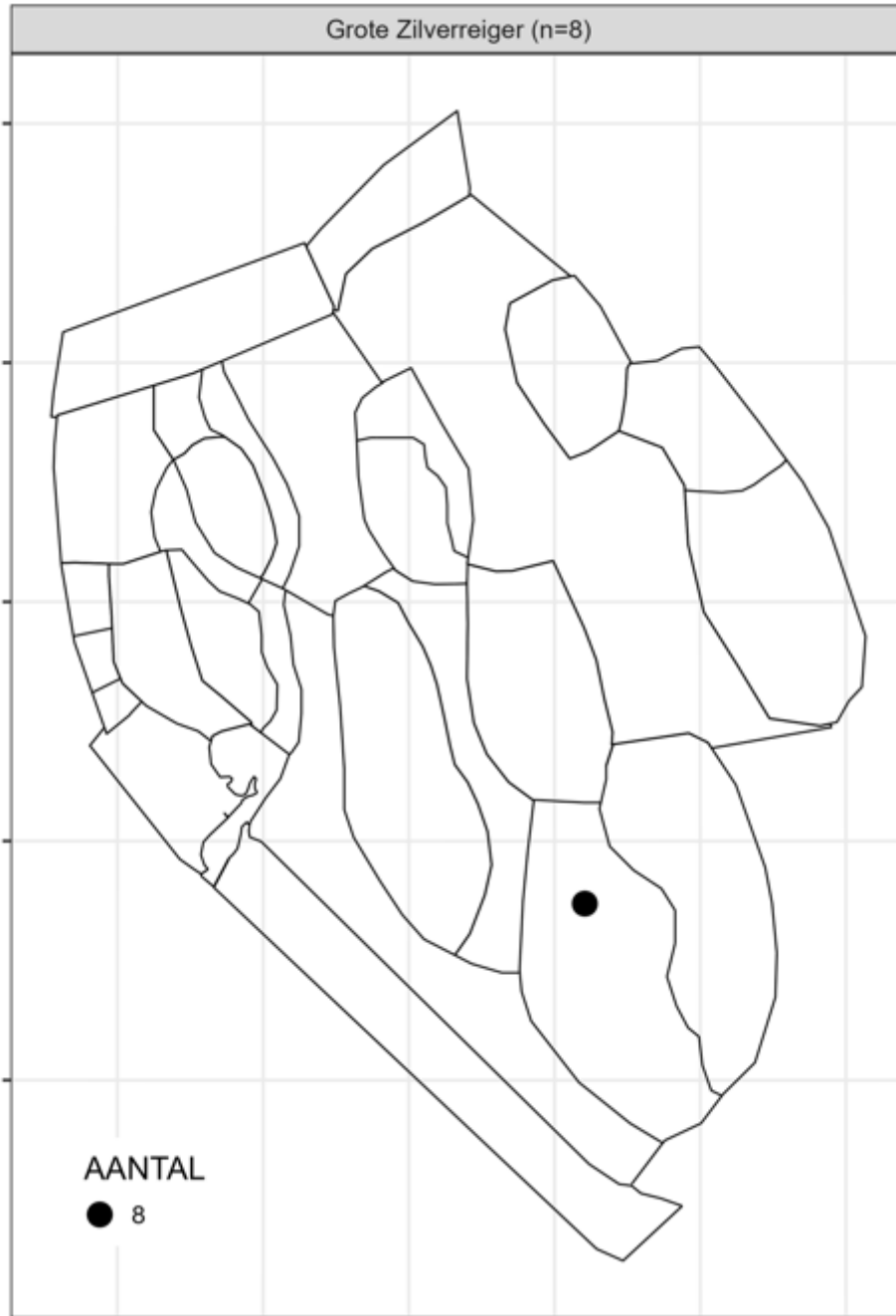
Soort	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Roerdomp	0	0	0	0	0	2	2	5	3
Grote Zilverreiger	0	0	0	0	0	0	0	0	8
Pijlstaart	0	0	0	0	0	1	4	5	3
Bruine Kiekendief	0	0	0	0	0	3	3	3	3
Scholekster	0	2	5	4	6	6	8	11	20
Steltkluut	0	0	0	3	5	4	10	3	7
Kluut	69	208	380	343	285	222	62	52	173
Kleine Plevier	8	41	92	64	37	28	25	26	40
Bontbekplevier	1	8	54	35	37	27	34	21	40
Strandplevier	4	2	10	11	8	6	8	11	10
Kievit	0	0	0	0	11	15	22	27	40
Grutto	0	0	0	0	1-2	3	0	1	5
Tureluur	0	0	8	10	16	16	17	16	33
Zwartkopmeeuw	0	1	0	30	190	200	450	470	280
Kokmeeuw	350	800	2.460	4.720	8.000	8.900	12.000	16.000	13.400
Kleine mantelmeeuw	0	0	0	6	5	11	16	13	50
Zilvermeeuw	0	0	1	0	0	1	6	0	3
Pontische meeuw	0	0	1	0	0	0	0	4	6
Visdief	1.750	1.705	780	1.140	1.500	1.340	2.280	3.310	4.540
Dwergstern	1	11	8	3	3	12	7	18	77
Oeverwaluw	10	0	119	308	502	861	2.298	2.400	3.900

Bijlage 4: verspreiding kolonievogels

Bijlage 5: verspreiding bezoekerseiland (avimap)

Stippenkaarten zijn op te vragen bij de beheereenheid.

Bijlage 6: verspreiding natuureilanden (avimap)

Stippenkaarten zijn op te vragen bij de beheereenheid.

Camilla Dreef
info@camilladreef.nl
www.camilladreef.nl